

הנחיית פרקליט המדינה	
<p>הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכות העניינית של בית משפט השלום</p>	
<p>עדכון אחרון: י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021</p>	<p>29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004; 15 ינואר 2019</p>

1.7 החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום לנוער בעבירה מסוג פשע שאינה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות התביעה בשיקולים ובמבחנים להעמדת קטין לדין בבית משפט שלום לנוער על עבירת פשע שאינה בסמכותה של ערכאה זו, בהתאם לסמכות שהוענקה לפרקליטי מחוז בסעיף 1 לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990¹ (להלן: **צו הנוער**).

א. המסגרת החוקית

1. סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971² (להלן: **חוק הנוער**) קובע:

"על אף האמור בכל דין, רשאי שר המשפטים בצו להסמך בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים לפי הסעיפים המפורטים בצו".

2. סעיף 1 לצו הנוער קובע:

”בית משפט שלום לנוער מוסמך לדון קטין על פשע לפי החיקוקים להלן, אם החליט על כך פרקליט המבחן :

שם החוק	הסעיף
1. חוק העונשין, התשל"ז-1977	פשע לפי כל סעיף בחוק למעט לפי פרק ז' ולפי סעיף 300 (רצח)
2. חוק העונשין, התשל"ז-1977, יחד עם חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016	פשע כאמור בפרט (1), שהוא מעשה טרור כהגדרתו בחוק המאבק בטרור, ובשל כך מוחל עליו גם סעיף 37 לחוק המאבק בטרור
3. פקודת התעבורה	סעיף 36ב(ג) – מתן רשות לנהוג ברכב לקטין שאינו יכול לקבל רשיון;
4. חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986	17 – הונאה בכרטיס חיוב בנסיבות מחמירות;
	64א – הפקרה אחרי פגיעה.

¹ צו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990, ס"ת 601.

2. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ס"ח 134.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	
עדכון אחרון: י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004; 15 ינואר 2019

18 – החזקת ציוד לזיוף כרטיס חיוב.

פשע לפי כל סעיף בפקודה.

5. פקודת הסמים המסוכנים
[נוסח חדש], התשל"ג-1973

3. פרקליט מחוז הוסמך אפוא להורות על העמדתו של קטין לדין בפני בית משפט השלום לנוער בעבירות פשע שנמנו בצו, אף שהדיון באישום על עבירות אלה אינו, ככלל, בסמכותו של בית משפט שלום. מטרתו של צו הנוער אפוא היא להרחיב את מסגרת העבירות שבגינן ניתן יהיה להעמיד קטין לדין בבית המשפט השלום לנוער.

ב. כללי

4. סעיף 1א(א) לחוק הנוער, שכותרתו "עקרונות כלליים", קובע:

"מימוש זכויות של קטין, הפעלת סמכויות ונקיטת הליכים כלפיו ייעשו תוך שמירה על כבודו של הקטין, ומתן משקל ראוי לשיקולים של **שיקומו, הטיפול בו, שילובו בחברה ותקנת השבים**, וכן בהתחשב בגילו ובמידת **בגרותו**".
[ההדגשות אינן במקור]

5. בהצעת החוק הממשלתית³ שבמסגרתה נחקק סעיף 1א' לחוק הנוער נכתב כי תיקוני החוק המוצעים מבטאים, בין היתר:

"תפיסה... [ה]מבקשת להגן על זכויותיו של קטין כחשוד וכנאשם בביצוע עבירות, תוך התחשבות בכשריו המתפתחים, ובעקרון-העל של טובת הקטין, כמו גם בשאיפה, העומדת בבסיסו של החוק **להחזיר נער עבריין למוטב באמצעות דרכי הטיפול והענישה המפורטות בו**". [ההדגשה לא במקור]

6. שיקום, טיפול ושילוב בחברה של קטינים הם שיקולים שהוענקה להם, אפוא, בחוק הנוער, **קדימות** בהליכי שיפוט וענישה של נוער עובר חוק. לצד זאת, מובן כי שיקולים אלה אינם בעלי משקל בלעדי הגובר תמיד או בכל עניין על שיקולי שפיטה וענישה אחרים⁴, כגון שיקולי גמול והרתעה. בהפעלת הסמכות לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער יש ליתן אפוא, ככלל, משקל מוגבר לשיקולי שיקומו, טיפולו או שילובו של הקטין בחברה, אלא אם נסיבות העניין – בראש ובראשונה חומרת העבירה, אך גם שיקולים אחרים שיותוו להלן – אינן מצדיקות זאת.

³ הצעת חוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 14), התשס"ו - 2006, ה"ח 244.

⁴ סעיף 1א' לחוק הנוער קובע כי יינתן "משקל ראוי" לשיקולי שיקום, שילוב וטיפול של קטינים, ולא כי יינתן להם משקל בלעדי או גובר בכל דבר ועניין.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	
29 מאי 1995 ; 14 ספטמבר 1995 ; 1 אוגוסט 2002 ; 9 דצמבר 2004 ; 15 ינואר 2019	עדכון אחרון : י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021

7. שיקולי הנחייה זו לצורכי הפעלת הסמכות לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער ייושמו מתוך בחינת עניינו האינדיבידואלי של הקטין העומד לדין, על יסוד הערכת סיכויי שיקומו, ומתוך התמקדות בנסיבותיו האישיות הפרטניות. בשיקולים שלהלן יש להשתמש כשיקולים מנחים, אותם יש ליישם תמיד באופן ההולם את המקרה הפרטי הקונקרטי.

ג. התוויית מדיניות התביעה

8. בכל מחוז ימנה פרקליט המחוז פרקליט בכיר בעל הכשרה, ידע וניסיון בטיפול בתיקי נוער ובתחום עבריינות נוער, שישמש כגורם מייצג ביישומה של הנחייה זו וכגורם מלווה ומכווין בטיפול וניהול תיקי הנוער במחוז בכלל.

9. ההחלטה להורות על העמדתו של קטין לדין בפני בית משפט השלום לנוער בעבירות פשע שנמנו בצו, תתקבל על ידי פרקליט המחוז בעצמו ועל ידו בלבד לאחר התייעצות בדבר עם רפרנט הנוער המחוזי הכל על פי הצורך והעניין.

10. אישר פרקליט מחוז הגשת כתב אישום בבית משפט השלום לנוער, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 1 לצו הנוער, יצרף התובע לכתב האישום אישור בכתב החתום על ידי פרקליט המחוז, על פי נוסח האישור המצורף להנחיה זו ומסומן כ"נספח א'".

11. בתיקים המעוררים סוגיות עקרוניות או השלכות רוחב, תיערך התייעצות עם ראש תחום נוער ארצי בפרקליטות בטרם תתגבש ההחלטה. גם בעניינים של קטינים בעלי רקע ייחודי, שההכרעה בעניינם דורשת ניסיון וידע רחבים בתחום הטיפול בנוער, תישקל התייעצות כאמור.

12. הפעלת הסמכות לפי סעיף 1 לצו הנוער תיעשה בהתאם לשיקולים המנחים הבאים:

א. חומרת העבירה:

למעט בעבירות אלימות חמורות, עבירות מין חמורות, עבירות סמים חמורות, עבירות ביטחון חמורות, או עבירות חמורות שבוצעו על רקע בטחוני או לאומני, תטה ככלל הכף להעמדתם של קטינים לדין בבית משפט השלום לנוער ולא בבית המשפט המחוזי לנוער – והכל, בכפוף לגילו של הקטין, הערכת סיכויי שיקומו (שתערך – במידת האפשר – לאחר התייעצות עם הגורמים הטיפולים הרלוונטיים בשירות המבחן לנוער), ויתר השיקולים שיפורטו להלן.

ב. גילו של הקטין:

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	
עדכון אחרון: י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004; 15 ינואר 2019

קטינים בני 12-14: ככלל, אך למעט בעבירות של רצח, ניסיון רצח, וכן עבירות ביטחון חמורות או עבירות חמורות בעלות רקע בטחוני או לאומני, יועמדו קטינים **בני 12 עד 14** לדין בבית משפט השלום לנוער. חריגה מכלל זה תיעשה רק בנסיבות בהן עולה כי סיכויי שיקומו של הקטין נמוכים, או בנסיבות שכלל השיקולים המפורטים בהנחיה זו מטים את הכף באופן ברור לטובת העמדתו של הקטין לדין בבית המשפט המחוזי.

קטינים בני 14-16: ככלל, אך למעט בעבירות אלימות חמורות, עבירות מין חמורות, עבירות סמים חמורות, עבירות ביטחון חמורות, או עבירות חמורות שבוצעו על רקע בטחוני או לאומני, יועמדו קטינים **בני 14 עד 16** לדין בבית משפט השלום לנוער. סיכויי שיקום נמוכים, או נתונים שליליים אחרים בהתאם למכלול השיקולים המפורטים בהנחיה זו, יצדיקו חריגה מן הכלל האמור.

קטינים בני 16-18: חומרתה של עבירה, חומרת נסיבות ביצועה, היקף הנזק שנגרם מביצועה, ויתר שיקולי הנחייה זו עשויים – בנסיבות של סיכויי שיקום נמוכים – להצדיק את העמדתם של קטינים **בני 16-18** לדין בבית המשפט המחוזי, תוך חריגה מן הכלל שנוסח בסעיף 12א' להנחיה זו. ככלל, ככל שהעבירה בוצעה בעת שהיה הקטין קרוב יותר לגיל בגרות (18 שנים) יינתן משקל רב יותר לשיקולים מחמירים אלה במסגרת ההחלטה אם להעמידו לדין בבית המשפט המחוזי.

נסיבות ייחודיות עשויות להצדיק חריגה מכללי סעיף זה.

ג. סיכויי שיקום:

לצורך קבלת החלטה אם להפעיל את הסמכות לפי סעיף 1 לצו הנוער יינתן משקל מרכזי לסיכויי שיקומו של הקטין העומד לדין. הערכה מושכלת של סיכויי השיקום תיעשה בהתאם לעברו הטיפולי של הקטין, בהתאם למידת לקיחת האחריות על ידו, וככל שהוא מצוי בהליך טיפולי – בהתאם למידת שיתוף הפעולה שלו עם ההליך הטיפולי ועם גורמי הטיפול והרווחה (ככל שאלה נמסרו לפרקליט), והכל, בזיקה לאופייה של העבירה ולמידת הלימתה לגילו של הקטין, ולאחר התייעצות – במידת האפשר – עם הגורמים הטיפוליים הרלוונטיים בשירות המבחן לנוער.

במקרים המורכבים, או במקרה שבו מתעורר קושי להעריך נכוחה את סיכויי שיקומו של הקטין, תיבחן גם האפשרות לפנות לשירות המבחן לנוער בבקשה לעריכת תסקיר לבחינת סיכויי שיקומו של הקטין, בהתאם לתקנה 4 לתקנות המבחן (תסקיר קצין מבחן), תשס"ז-2006.

מטבע הדברים, בתיקי מעצר דחופים, הערכת סיכויי שיקומו של קטין תיעשה במידה ההולמת ומתיישבת עם לוח הזמנים הדוחק להגשת כתב האישום בתיק.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	
עדכון אחרון: י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004; 15 ינואר 2019

ד. המלצת שירות המבחן:

הוגש תסקיר שירות מבחן לנוער יינתן משקל להמלצתו, אך מבלי שיהיה בכך כדי להגביל את שיקול דעתו של התובע. עלה מן התסקיר כי שירות המבחן לנוער סבור שקיים פוטנציאל ממשי לשיקומו של הקטין, יוגש, ככלל, כתב האישום לבית משפט השלום לנוער, אלא אם חומרת העבירה, גילו של הקטין, ונסיבות העניין הכוללות האחרות – בהתאם לאמור בהנחיה זו – אינם מצדיקים זאת.

בהקשר זה ראוי יהיה להזכיר את הוראת סעיף 12(ב) לחוק הנוער, שלפיו אין להעמיד לדין קטין שטרם מלאו לו 13 שנים, אלא לאחר התייעצות עם קצין מבחן.

ה. רצידיביזם ודפוסים עברייניים:

ביצוע חוזר של עבירות על ידי קטין ודפוסים עברייניים המאפיינים את התנהגותו עובר לביצוע העבירות, בעת ביצוע, או לאחר ביצוע, יהיו שיקול נוסף להגשת כתב האישום בבית המשפט המחוזי.

לעניין "ביצוע חוזר של עבירות" – יינתן משקל הן להרשעותיו הקודמות של הקטין, הן לתיקים שהסתיימו ב"אי-הרשעה"⁵ והן לתיקים פליליים פתוחים תלויים ועומדים נגד הקטין. המשקל שיינתן לכל סוג מסוגי הרישומים המפורטים לעיל – יהיה כמובן שונה. בנוסף, התובע ייתן דעתו בהקשר זה להיבטים הבאים:

(1) היעדר עבר פלילי אינו, לעצמו, שיקול מכריע להעמדתו לדין של קטין בבית המשפט השלום לנוער, שכן לא אחת קשור הדבר בגילו הצעיר של הקטין. בה במידה, ריבוי תיקים פליליים פתוחים אינו מצביע בהכרח על דפוסים עברייניים של הקטין או על היעדר אופק שיקומי בעניינו, שכן לא אחת מדובר ברצף התנהגות פורצת גבולות הנובעת ממצוקה או משבר זמניים או, בהתנהגות תלוית הקשר קונקרטי של הקטין, הראויים וניתנים לטיפול.

(2) בהתחשב באמור ייתן התובע בהקשר זה משקל לפרק הזמן שחלף בין המעשים המיוחסים לקטין בתיקים פליליים שהסתיימו, או בתיקים פתוחים תלויים ועומדים נגדו, ולמנעד העבירות שיוחסו לקטין. כן יבחן אם רצף המעשים מבטא אסקלציה במדרג חומרת מעשיו של הקטין על ציר הזמן. ככל שפרק הזמן בו ביצע עבירות ארוך יותר, מנעד העבירות רחב יותר, ורצף המעשים מבטא אסקלציה בולטת יותר במדרג חומרת המעשים, כן תיטה הכף להעמדת הקטין לדין בבית המשפט המחוזי.

⁵ בהתאם לסעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971, או לפי סעיף 192א' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	
29 מאי 1995 ; 14 ספטמבר 1995 ; 1 אוגוסט 2002 ; 9 דצמבר 2004 ; 15 ינואר 2019	עדכון אחרון : י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021

לעניין "הדפוסים העברייניים" – מבלי למצות את מכלול השיקולים הרלוונטיים, תובע ייתן משקל לשאלה האם מדובר בעבירה או בנסיבות ביצוע עבירה המאפיינות עבריינות נוער טיפוסית, או שמא בעבירה או בנסיבות ביצוע המצביעות על מאפיינים עברייניים מושרשים. כן ייתן משקל למידת התכנון ו/או התחכום שקדמו או נלוו לביצוע העבירה, וכן להתנהגות הקטין בחקירה ובמגע שלו עם גורמי אכיפת הדין.

ו. נסיבות אישיות מיוחדות:

תובע ייתן משקל לנסיבות אישיות קשות של קטין העומד לדין, ובלבד שיש לאותו קטין אפיק שיקומי סביר.

ז. אינטרס אכיפתי מוגבר:

שעה שמדובר בעבירות שצו השעה מחייב אכיפה מוגברת או הרתעה מיוחדת בעניין – במחוז מסוים או במישור הארצי – ניתן ליתן לכך משקל במסגרת הפעלת הסמכות לפי סעיף 3 לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער. בעניין זה יש להתייחץ עם ראש תחום נוער ארצי בפרקליטות.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 1.7 – החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט שלום	
29 מאי 1995 ; 14 ספטמבר 1995 ; 1 אוגוסט 2002 ; 9 דצמבר 2004 ; 15 ינואר 2019	עדכון אחרון : י"ז בתמוז תשפ"א, 27 ביוני 2021

נספח א'

ת.פ.

בבית משפט שלום לנוער ב.....

מדינת ישראל

ה מ א ש י מ ה

נגד

פלוני.... (קטין בעת ביצוע העבירות)

יליד ... , ת.ז. ...

כתובת....

ה נ א ש ם

אישור פרקליט מחוז על העמדה לדין בבית משפט שלום לנוער לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ובהתאם לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ביחד עם סעיף 1 לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990, ניתן בזאת אישורי להעמדתו של הנאשם לדין בפני בית משפט נכבד זה בגין העבירות המפורטות בכתב האישום המצ"ב כנספח "א".

היום, ...

XXXXXX

פרקליט מחוז ....